

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: P. Tomcsányi Lajos meghalt

Forrás:

Nemzeti Ujság

Bn

(Hely)

1926. 3. 3.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Tomcsányi Lajos

Idő

"1926"

Személy

P. Tomcsányi Lajos meghalt

1846–1926

A magyar katolicizmusnak nagy, szinte pótolhatatlan gyásza van. Kedden reggel teljesen váratlanul, csendesen elköltözött az élők sorából P. Tomcsányi Lajos S. J., akinek neve és működése programot jelentett: a bensőséges és egyúttal kifelé ható katolikus élet programját, a modern katolikusét, aki a templomon belül az előírt köteleességek teljesítésével, magánéletében a parancsok lelkiismeretes megtartásával és a közéletben a hit követelte elvek életkörülményei szerint való érvényesítésével munkása annak a katolikus renesszansznak, melynek a most elköltözött hazánkban egyik megteremtője volt.

Amikor a gyászhir a fővárosban először kisebb körben majd az *Uj Nemzedék* tudósítása nyomán egyre szélesebb rétegekben terjedt, mindenkinek az emlékezetében egyszerre felidéződtek a régi nevek: egyháziak és világiak egyaránt, akik megindították Magyarországon a lekiekben való megújulás nagy és nehéz munkáját a hitközönyöség idejében. Az uttörők közül talán P. Tomcsányi volt az utolsó és a Gondviselés megadta neki azt a kegyelmet, hogy sokáig élvezhette annak a munkának a gyümölcsét, melyet másokkal együtt folytatott: láthatta, hogy a hitélet egyre inkább fejlődik, a lekek bensőségebbek

lettek és ha a közéletben a reánszakadt sok nyomorúság nem okozott helyre nem hozható pusztításokat, annak főoka az a lelki alap, melyet az ő és társainak irányja teremtett meg.

Aki csak felületesen látta ezt a szerény mósolyu szerzetest, akinek magas méltósága sohasem volt, aki nem kísérte figyelemmel pályáját az utolsó három évtized alatt, az nem tudhatja, hogy mit jelentett Tomcsányi Lajos személyisége a magyar katolikus közélet szempontjából. Óriási szellemi képességek voltak benne, melyeket egyaránt tudott a nagy és kicsiny dolgokban érvényesíteni és neki mindig volt, hogy nagyjelentőségű elvi dolgokat segít-e azokkal döntésre juttatni vagy egy vergődő lelket vigasztal meg: lelkének kincsesházából és szívének melegéből odavetett gondolataival, mindig Istennek munkáit munkálta nagyokban és kicsinyekben egyaránt és sohasem a maga dicsőségét kereste. Ha az alázatos szerénységnek valaha szobrot emelnek, P. Tomcsányi alakját kell megmintázn!

Ahol minden katolikus megmozdulást gyanakvással kísérek, sohasem tudták megérteni P. Tomcsányinak az egyéniségét. Valami titokzatos hatalmat láttak benne, pedig nem volt más, mint a katolikus közlelkiismeret megnyilvánulása, kivételesen nagy tehetségű és még

nagyobb szívű ember egyéniségén keresztül. Hatalomnak tekintették és hatalom is volt, de csak azért, mert szívének végtelen jóságát és itéletének biztonságát elismerték mindazok, akik valamiképpen érintkezésbe jutottak vele és ő a maga fáradhatatlan papi és szerzetesi életében gondoskodott arról, hogy minél több emberrel érintkezzék, kopogtasson a szívekben és a lekekben. Hívását sokan nem értették meg teljesen sokan sejtették csak, de a szüntelen kopogtatásnak sok lelki megnyílás lett a következménye: az életével és tanításaiban hangoztatott elvek programmá váltak, mely alá egyre többen írták nevüket és hosszú munkássága után láthatta, hogy nem dolgozott hiába, az alap, melyet lefektetett, olyan szilárd, hogy azon csak építeni lehet tovább, de rombolni már nem.

Életrajza

P. Tomcsányi Lajos ősi magyar családból született 1846 december 13-án a somogy megyei Pusztakovácsin. Gimnáziumi tanulmányait Kalocsán végezte, részben még az akkor piarista vezetés alatt álló intézetben, melyet csak akkor vettek át a jezsuiták. Így ismerkedett meg a renddel, amelynek mint növendék, 1863 szeptember 14-én lépett kötelékébe, amikor bevonult a nagyszombati újoncházba. Innen a próbaidő után Szatmárra került, mint intézeti tanulmányi felügyelő 1865-ben, majd a következő évben Kalocsára, ahol latin és görög tanulmányokat foglalkozott. Ekkor vetette meg alapját annak a klasszikus latin tudásnak, melynek az újabb időben párja nem volt és amelynek remekeit Rómában is nem egyszer megcsodálták. A latin nyelvet annyira bírta, hogy ünnepi al-

kalmak elcsábították a költészet terére is és latin ódái, melyek több ízben megjelentek, klasszikus mintaképek voltak. Már a következő évben tanította is a latin nyelvet a gimnáziumban, ahol pár évén át működött. 1871-ben Pozsonyba került magasabb filozófiai tanulmányok

végzésére, majd négy éven keresztül az innsbrucki egyetemen a teológiával foglalkozott nagy alapossgal és kitűnő eredménnyel. Ezek után végezte el 1881-ben az egyik karinthiai rendházban a második próbaévet és 1883 február 2-án letette a végleges fogadalmat. Közben mint tanár a kalocsai gimnáziumhoz tért vissza, ahol 1887-ig a felsőbb osztályokban tanított. A következő évben Szatmárra került, mint házgondnok, majd ismét visszatért Kalocsára.

Innen rendi előjárósága 1891-ben Innsbruckba küldötte igen fontos állásra a rendi növendékek felügyelőjéül, de itt csak két évet töltött, mert 1893-ban az időközben megalakult budapesti rendházba került, amelynek azóta változatlanul lakója volt. A rend életében különféle hivatalokat töltött be, így 1910. és 12. között a budapesti rendház rektora, utjában pedig annak leki igazgatója volt. A rendi életben Szent Ignác igazi fia volt, a legfeltétlenebb engedelmességgel követte előjáróinak, akik sokszor jelentősebben fiatalabbak voltak, minden intézkedését és a reá kitűzött feladatokat mindenkori lelki örömmel végezte. Magas kora ellenére fáradhatatlanul dolgozott a lelkipásztorkodásban: az oltártól és a gyónatószéktől soha el nem maradt.

A közéletbe akkor állott ki, amikor úgy érezte, hogy fel kell emelnie szavát, a katolikus közlelkiismeret érdekében. Az egyházpolitikai harcok idejében volt ez, amikor ő volt Zichy Nándor grófnak Esterházy Miklós Móric grófnak és Molnár Jánosnak leglelkesebb munkatársa és mondhatni irányítója. Kérlelhetle-

nül küzdött a polgári házasság ellen melynek pusztító erkölcsi hatásait látta és nem rajta mulott, hogy a küzdelem eredménytelen maradt. De nem adta azt fel, hanem megmaradt a magyar katolicizmus élő lelkiismeretének, aki mindenkor felemelt szavát, amikor a közéleti visszasságok azt megkövetelték. Hogy mit tett ezen a téren, hogy az egyházpolitika terén mit végzett, azt talán sohasem lehet teljesen megállapítani, hiszen szerénysége sohasem engedte, hogy még legbizalmasabb körben is elmondja összes küzdelmeinek történetét, de azt a jövő történetírójának meg kell állapítania hogy nélkül a közéleti katolicizmus elpaványosodott volna.

Semmi sem természetesebb, hogy korán felismerte az egyesületi élet jelentőségét és tevékeny részt vett gyakorlatilag és irányítólag a katolikus intézmények életében. Alig van olyan intézményünk, amelynek létrejöttelénél valami része ne lett volna. Persze ezt csak a beavatottak tudták, mert az ünnepi alkalmaknál az ő kedvesen mosolygó arca ritkán volt ott, csak a komoly tanácskozásokban és megbeszéléseknél, melyeknél mindig tudott irányító elveket adni.

Irodalmi munkássága

A reábizott talentumokat ez a kivételes tehetség nem ásta el, hanem gyümölcsöztette a maga és a mások hasznára. Egész kis könyvtár az, amit P. Tomcsányi összeirt és pedig olyan könyvtár, melynek egyes köteteit a késő nemzedékek is haszonnal fogják forgatni. Hosszu lenne felsorolni irodalmi munkáinak jegyzékét, azért csak néhányat emelünk ki.

Első önálló műve latin nyelven jelent meg: „*Quomodo Vergilius imitatus sit Theocritum?*” 1884-ben. Ugyanott jelent meg „*Az ember akaratának szabadsága*” című nagyobb értekezése. Igen érdekes munkája, amely szakkörökben ma nagy

feltűnést keltett: „*Attika kereskedelme történeti és jogi szempontból*” (1906). Egyházjogi és teológiai művei főleg a házasságjog és a főkegyuri jog terén mozogtak és az utóbbi kérdésben a legújabb időkben is több tanulmánya jelent meg. Számos kisebb cikket irt a különféle katolikus lapokban és folyóiratokban, melyekben aktuális kérdésekkel foglalkozott. Klasszikusak voltak emlékezetei, melyek közül több jelent meg nyomtatásban. Mint már említettük, több latin ódát irt, így néhai Károly király koronázása alkalmával.

Halála

P. Tomcsányi ugyyszólván élete legutolsó percéig a legteljesebb egészségnek örvendett. Még hétfőn elvégezte rendes napi programját, a szokott időben nyolc óraker misézett, gyónatott és csak délben panaszkodott könnyebb rosszullétről. Este azonban a vacsoránál a legélénkebben társalgott rendtársaival és ragyogó szellemességgel tárgyalt több kérdést. Kedden reggel azonban nem jelent meg a szokott időben a templomban, mire az egyik fráter szobájába ment. P. Tomcsányi az ágyon feküdt és a hívásra sem mozdult meg. A fráter értesítette a rendtársakat, akik sietve feladták az utolsó kenetet és orvost hívtak, de mire ez megérkezett, már csak a halált állapíthatta meg. Az orvosi vélemény szerint az agg szerzetest alvás közben szőlította magához az Ur.

A részvét és a temetés

P. Tomcsányi elhunyt a legnagyobb részvétet keltette az egész fővárosban, ahol csak haláláról értesültek. Az elsők között volt akik a rendházban megjelentek. Orsenigo Cesare pápai nuncius, aki mély meghatottsággal vett

tudomást a példáséletű szerzetes elhunytáról. *Klebelsberg* Kunó gróf kultuszminister táviratban fejezte ki részvétét. Egymás után jelentek meg a katolikus élet kiválóságai, hogy részvétüket fejezzék ki. Az *Országos Katolikus Szövetség* és a *Központi Katolikus Kör* nevében *Zichy* János gróf és *Zsembery* István kondoleáltak. Az *Országos Katolikus Szövetség* ezen az uton is felhívja az összes katolikus egyesületeket, hogy a végtisztességen képviseltessék magukat.

Sipőcz Jenő polgármester a rendház kérésére megengedte hogy P. Tomcsányi holttestét a Kongregáció Otthon Horánszky-utcai kápolnájában ravatalozzák fel és innen lesz a temetés is csütörtökön délután. A rend a következő gyászjelentést adta ki elhunyt nagy fia haláláról:

A Jézus-Társasága Magyar Rendtartományának, nevezetesen budapesti rendházának tagjai, a Teremtő szent végzésén megnyugodva s a mennyel viszontlátás szent reményében vigasztalódva jelentik, hogy szeretett rendtársunk és lelki vezetőjünk, *P. Tomcsányi Lajos S. J.* folyó évi március hó 2-án, reggel 6 óraker életének 80-ik, szerzetesi hivatásának 63-ik évében az örökkévalóságba hazatért.

Kedves halottunk földi maradványait csütörtök reggel 8 órától fogva a Mária-Kongregáció-Otthon kápolnájában ravatalozzuk. Az engesztelő szentmiseáldozatot érte f. hó 4-én, csütörtökön nyugott és a Jézus Szive-templomban délelőtti 10 óraker fogjuk bemutatni.

A beszentelési szertartást csütörtökön délután 3 óraker a Mária-Kongregáció-Otthon kápolnájában végezzük, honnét utolsó útjára

a Kerepesi temetőbe kísérik,
B. 1. p.!

A *Jézus Társaság* budapesti rendháza esuton kéri mindazokat, akik az elhunyt *P. Tomcsányi Lajos S. J.* iránt való tiszteletüket és szeretetüket koszorúkkal és csokrokkal akarják kifejezni, ezt mellőzzék és ehelyett szentmise felajánlással és imádsággal gondoljanak az elhunyt páterra.